

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА
КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Гоголь Оксана Василівна
E-mail	oksanagogol1308@gmail.com
Навчальна дисципліна	Робота практичного психолога з сім'єю
Офіційна назва освітньої програми	«Практична психологія», «Психологія бізнесу»
Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Галузь знань	05 «Соціальні і поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Викладання навчальної дисципліни передбачає розкриття психологічних особливостей сучасної сім'ї, об'єктивні і суб'єктивні умови її розвитку, ознайомити студентів з основними проблемами сучасної сім'ї, з тенденціями розвитку шлюбно-сімейних відносин, розкрити роль сім'ї в соціалізації індивіда, озброїти практичних психологів знаннями про психологію сім'ї і шляхи надання сім'ї психологічної допомоги.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Загальні компетентності ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

	<p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики. СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
<p>Змістовий модуль 1. Особливості психоаналітичного напрямку в терапевтичній практиці.</p> <p>Тема 1. Сім'я і шлюб як соціальні інститути. Соціально-психологічна сутність шлюбу і сім'ї. Особливості сучасної сім'ї. Психологічний аналіз функцій сім'ї.</p> <p>Тема 2. Соціально-психологічна модель сімейних відносин. Типологія сімейних структур та їх основні різновиди. Типові моделі сім'ї. Періодизація сімейного життя.</p> <p>Тема 3. Психологічні особливості взаємин сім'ї й дитини. Особливості виховання дітей у сім'ї. Стилі сімейного виховання. Виховання в сім'ї дитини з відхиленням в розвитку.</p> <p>Тема 4. Сім'я як джерело психологічної травматизації особистості. Причини сімейного неблагополуччя. Роль сім'ї у виникненні психотравмуючих ситуацій. Проблема насильства в сучасній сім'ї.</p> <p>Тема 5. Підготовка до сімейного життя як соціальна і психолого-педагогічна проблема. Сім'я як фактор підготовки молоді до шлюбно-сімейних відносин. Дошлюбне виховання молоді. Формування готовності старшокласників до шлюбу і сімейного життя.</p> <p>Тема 6. Особливості сімейного спілкування. Різноманіття подружнього спілкування. Загрози для подружнього спілкування.</p> <p>Тема 7. Психологічна допомога сім'ї. Консультативна допомога сім'ї і сімейна психотерапія. Психологічна допомога дітям розлучених батьків. Психологічна допомога батькам підлітків.</p> <p>Тема 8. Методи соціально-психологічної діагностики проблем сім'ї. Діагностика взаємин молодих людей у дошлюбний період. Методи діагностики подружніх відносин. Методи вивчення морально-психологічних основ подружніх відносин. Діагностика дитячо-батьківських відносин.</p>	
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати</p>

	<p>шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.</p> <p>ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.</p> <p>ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.</p> <p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.</p>
<p>Форми поточного та підсумкового контролю</p>	<p>При проведенні поточного контролю використовуються наступні форми: перевірка конспекту лекцій, опитування, оцінювання виступів студентів та їхньої участі у дискусії.</p> <p>Формою підсумкового контролю є залік, що включає в себе теоретичні та практичні завдання.</p>
<p>КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ</p>	
<p>Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру (залік) та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен).</p>	
<p>Підсумкові бали = Загальна кількість балів перед підсумковим контролем +</p>	

Кількість балів за підсумковий контроль			
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 - 100	Відмінно (зараховано)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре (зараховано)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75 – 79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно (зараховано)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21 – 59	Незадовільно (не зараховано)	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінена числом балів, близьким до мінімального, при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.

1 – 20		F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.
--------	--	---	--

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Андреева Т.В. Семейная психология: Учеб. Пособие. – СПб.: Речь, 2004. – 244 с.
2. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 96 с.
3. Кравець В.П. Теорія і практика дошлюбної підготовки молоді. К.: Київська правда, 2000. – 688 с.
4. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /Под ред. Е.Г.Силяевой. – М.: Издательский центр “Академия”, 2002. – 192 с.
5. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений. - М., 2000. – 512 с.

Допоміжна:

6. Алешина Ю.Е. Индивидуальное семейное психологическое консультирование. – М.: КЛАСС, 2000. – 208 с.
7. Алешина Ю.Э., Гозман Л.Я., Дубовская Э.М. Социально-психологические исследовательские приемы супружеских отношений. – М.: МГУ, 1987. – 120 с.
8. Дружинин В.Н. Психология семьи. — Екатеринбург: Деловая книга, 2000. – 208 с.
9. Калинина Р.Р. Введение в психологию семейных отношений. – СПб.: Речь, 2008. 351 с.
10. Ковалев С. В. Психология современной семьи. Информ.- метод. Материалы к курсу “Этика и психология семейной жизни”. – М.: Просвещение, 1988. – 208 с.
11. Олифинович Н.И., Зинкевич-Куземкина Т.А., Велента Т.Ф. Психология семейных кризисов. – СПб.: Речь, 2006. – 360 с.
12. Психологія сім'ї /Поліщук В.М., Ільїна Н.М., Поліщук С.А. та ін.; За заг. ред. В.М.Поліщука. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 239 с.
13. Психологические проблемы современной семьи /В. М. Целуйко. – Екатеринбург: У-Фактория, 2007. – 496 с.
14. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. – Самара: Изд. Дом БАХРАХ- М, 1998. – 326 с.
15. Райгородский Д.Я. Учебное пособие по психологии семейных отношений. – Самара: Издательство Дом БАРАХ-М, 2004. – 736 с.
16. Спиваковская А.С. Психотерапия: игра, детство, семья. Том 1. – М.: ЭКСМО – Пресс, 2000. – 304 с.
17. Харчев А. Г., Мацковский М.С. Современная семья и ее проблемы. - М.: “Статистика”, 1978. – 224 с.
18. Целуйко В.М. Вы и ваши дети. Психология семьи. – Ростов н/Дону: изд-во “Феникс”, 2004. – 448 с.
19. Эйдемиллер Э.Г., Добряков И.В., Никольская И.М. Семейный диагноз и семейная психотерапия. Учеб. пособие. – СПб.: Речь, 2003. – 336 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.nbuv.gov.ua> – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nplu.org> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України ім.

Я. Мудрого

<http://www.ukrbook.net> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова